

ХҮНС, ХӨДӨӨ АЖ АХУЙН ГАЗРЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНД МӨРДӨГДӨЖ БУЙ ХУУЛЬ ТОГТООМЖ

№	Хуулийн нэр	Зорилт, заалт, хэсэг	Агуулга	Батлагдсан он
Нэг. Бодлого, төлөвлөлт				
1.	Монгол улсын Үндсэн хууль	62.1.	Улс, дээд шатны нэгжийн чанартай асуудлыг шийдвэрлэхэд хүн амыг зохион байгуулж оролцуулна.	1992
2.	Монгол Улсын Засаг захиргаа, нутаг дэвсгэрийн нэгж, түүний удирдлагын тухай хууль	67.5.	Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын тамгын газрын дарга, Засаг даргын дэргэдэх газар, хэлтэс, албаны дарга эрх хэмжээнийхээ хүрээнд тушаал гаргаж, тогтоосон журмаар үйлдсэн тамга, тэмдэг, албан бичгийн хэвлэмэл хуудас хэрэглэнэ.	2020
3.	Хөгжлийн бодлого төлөвлөлт	7.2.	Хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн асуудлыг улсын түвшинд үндэсний хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, салбарын түвшинд тухайн салбарын сайд, тухайн салбарын төрийн захиргааны байгууллагын дарга, орон нутгийн түвшинд аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг дарга нар удирдана	2020
4.	түүний удирдлагын тухай хууль	8.2.	Энэ хуулийн 8.1-д зааснаас бусад төрийн захиргааны байгууллага, шинжлэх ухааны төв байгууллага, төрийн өмчит хувьцаат компани, сан, Хөгжлийн банк, төрийн гүйцэтгэх байгууллагын чиг үүргийг эрхлэн гүйцэтгэгчид, мэргэжлийн холбоод, иргэний нийгмийн байгууллагууд болон хувийн хэвшлийн хуулийн этгээд холбогдох хууль тогтоомжид заасны дагуу хөгжлийн бодлого, төлөвлөлтийн үйл ажиллагаанд оролцоно	
5.	Монгол Улсыг 2021-2025 онд хөгжүүлэх таван жилийн үндсэн чиглэл батлах тухай	2.5.1.	хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүйн үзүүлэлтийг тодорхойлох чадвартай болж, хүнсний аюулгүй байдал хангагдана.	2020
		2.5.5.	хүнсний сүлжээний бүх үе шатанд бүртгэл, чанарын удирдлага, хяналт, баталгаажуулалтын тогтолцоог бэхжүүлнэ.	
		4.2.2.	хөдөө аж ахуйн бүтээгдэхүүний боловсруулалтын	

			түвшинг нэмэгдүүлж, малын гаралтай бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ.	
		4.5.2.	бичил, жижиг, дунд үйлдвэрлэлийн бэлтгэн нийлүүлэлт, борлуулалтын тогтолцоог кластерын зарчмаар хөгжүүлэх нөхцөлийг бүрдүүлнэ.	
		8.3.	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийн нөөц ашиглалт, эдийн засгийн эргэлтийг эрчимжүүлж, тооноос чанар, бүтээмжид шилжүүлнэ:	
6.	УИХ-ын 2020 оны “Алсын хараа-2050”, “МУ-ын урт хугацааны хөгжлийн бодлого батлах тухай” 52 дугаар тогтоол	2.5.	Амьдралын хэрэгцээг хангасан эрүүл, ая тухтай, таатай орчныг бүрдүүлж баталгаат хүнсээр хангана.	2020
		4.2.	Эдийн засгийн тэргүүлэх салбаруудыг хөгжүүлж, экспортын баримжаатай эдийн засгийг бий болгоно.	
		4.5.	Олон улсад өрсөлдөх чадвартай бичил, жижиг, дунд бизнес эрхлэгчдийг хөгжүүлж, ажлын байрыг нэмэгдүүлнэ.	
		8.3.	Хөдөө аж ахуйг байгальд ээлтэй, уур амьсгалын өөрчлөлтөд дасан зохицсон, эрсдэл даах чадвартай, нийгмийн хөгжлийн чиг хандлага, хэрэгцээ, шаардлагад нийцсэн, хариуцлагатай, бүтээмж өндөр, тогтвортой үйлдвэрлэлтэй эдийн засгийн тэргүүлэх салбар болгон хөгжүүлнэ.	
7.	Шинэ сэргэлтийн бодлого	3.4.	Хөдөө аж ахуйн үйлдвэрлэлийг дэвшилтэт техник, технологи, инновацад тулгуурлан хөгжүүлж, шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ болон үйлдвэрлэлийн хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	2021
		3.5.	Хөдөө аж ахуйн гаралтай түүхий эд, бүтээгдэхүүний нөөцтэй уялдуулан боловсруулах үйлдвэрийн хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх замаар хагас боловсруулсан бүтээгдэхүүний экспортын хувь хэмжээг бууруулан нэмүү өртөг шингэсэн эцсийн бүтээгдэхүүний экспортыг нэмэгдүүлнэ.	
		3.6.	Шинжлэх ухаанд суурилсан өндөр технологи, блокчейн, хиймэл оюун ухааны ололтыг нэвтрүүлж, дижитал эдийн засгийн чиг хандлагад нийцсэн аж үйлдвэржилтийг хөгжүүлнэ.	
		4.4.	Эдийн засгийн бүсчилсэн хөгжлийн бодлогод тулгуурлан мал аж ахуй, газар тариалангийн үйлдвэрлэлийн тогтвортой өсөлтийг дэмжиж, хүнсний дотоодын хэрэгцээг ханган, экспортын хувь хэмжээг нэмэгдүүлнэ.	
		5.4.	5.4.Эдийн засаг, аж үйлдвэржилтийн сэргэлтийн бодлогыг хэрэгжүүлэхдээ байгаль хамгаалах үндэсний уламжлалт ёс заншлыг хадгалж, дэлхийн хөгжлийн чиг хандлагад нийцүүлэн ногоон	

			хөгжлийн жишиг загварыг тодорхойлно.	
8.	Монгол Улсын Засгийн газрын 2024-2028 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр батлах тухай	1.3.1.4.	Бүс нутгийн онцлогт тохирсон мал үржүүлэг, үржлийн цөм сүрэг бий болгож, орон нутгийн хөгжлийн төвүүдэд хөдөө аж ахуй, хүнсний үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, худалдаа, бирж, тээвэр, логикийн цогцолборыг кластераар хөгжүүлэх хувийн хэвшил, хоршоодыг тэргүүн ээлжид дэмжинэ.	2024
		2.4.2.	Барилга, барилгын материалын үйлдвэрлэл	
		3.3.4.	Хөдөө аж ахуй-Шинэ хоршоо хөдөлгөөн, Чинээлэг малчин хөтөлбөр	
		3.4.3.6.	Генийн санг хамгаалах, түүнийг баяжуулах биотехнологийн бүтээгдэхүүн хөгжүүлэлтийг бодлогоор дэмжинэ.	
		3.3.4.26.	Хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээ, тандалт судалгаанд олон улсын стандартад нийцсэн арга зүйг нэвтрүүлэн, хүнсний аюулгүй байдлын эрсдэлийн үнэлгээг сайжруулна.	
Хоёр. Мал аж ахуй				
9.	Уламжлалт мал аж ахуйд тулгамдаж байгаа уур амьсгалын өөрчлөлтөөс шалтгаалсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах тухай	7 дугаар зүйл	Хүнс, хөдөө аж ахуйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллагын авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	2024
		8 дугаар зүйл	Орон нутгийн төрийн захиргааны байгууллагаас авч хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	
10.	Малчны тухай хууль	Бүхэлдээ		2024
11.	Малчин өрхийн нэгдсэн холбооны эрх зүйн байдлын тухай хууль	Бүхэлдээ		2024
12.	Малын генетик нөөцийн тухай	Бүхэлдээ		2017
13.	Малын индексжүүлсэн даатгалын тухай	6 дугаар зүйл	Сумын малын хорогдлыг тогтоох, мэдээлэх	2014
14.	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай	7.1.4	бэлчээрийг тухайн орон нутгийн малын тоо толгойд тохируулан улирлын хуваарьтай ашиглах.	2012
		7.3.2	Аймаг дундын отрын бэлчээрийн болон улсын тэжээлийн сангийн хадлангийн талбайн газрыг	

			хуваарьтай сэлгэн ашиглах;	
Гурав. Газар тариалан				
15.	Ургамлын эрүүл мэнд, ургамал хамгааллын тухай	Бүхэлдээ		2024
16.	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай	1 дүгээр зүйл	Мал аж ахуйн салбарыг эрсдэлээс хамгаалах, гол нэрийн бүтээгдэхүүний хангамж, нийлүүлэлтийн тогтвортой байдлыг хангах, нөөцийг нэмэгдүүлэх, нийлүүлэлтийг тасалдуулахгүй байх зорилгоор импортлох мал, амьтны тэжээл, тэжээлийн нэмэлт болон улаанбуудайн гурилыг гаалийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.	2024
17.	Таримал ургамлын үр сортын тухай хууль	Бүхэлдээ		2021
18.	Тариалангийн тухай хууль	21.3.	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга тухайн жилийн тариалангийн үйлдвэрлэлийн төлөвлөгөөг тариалан эрхлэгчдийн саналд тулгуурлан боловсруулж, сум, дүүрэг тус бүрээр баталж, хэрэгжилтийг зохион байгуулна /бүхэлдээ/	2016
19.	Хөрс хамгаалах, цөлжилтөөс сэргийлэх тухай	7.1.1.	тариалангийн газрын хөрсний үржил шимийг дээшлүүлэх, хөрс хамгаалах техник, технологийг нэвтрүүлэх;	2012
		7.1.2.	цомхотгосон болон элдэншүүлээгүй тэг технологи ашиглахаас бусад тохиолдолд 100 га-гаас дээш талбайд үр тарианы тариалалтын үйл ажиллагаа явуулахдаа зурваслан тариалалт хийх	
		10.1.1.	тариалангийн газар эзэмшигч, ашиглагч нь хөрсний үржил шимийг анхны үзүүлэлтээс сайжруулсан;	
		10.1.2.	тариалангийн газрын эргэн тойронд ойн зурвас байгуулсан, жимс, жимсгэний мод тариалсан, үржүүлсэн, хашаалсан;	
Дөрөв. Хүнсний үйлдвэрлэл				
20.	Органик бүтээгдэхүүний тухай /Шинэчилсэн найруулга/	Бүхэлдээ		2024
21.	Хүнсний тухай хууль	5.3	Эрүүл мэндийн сайдын баталсан зохист хэмжээг үндэслэн хүн амын хүнсний хангамжийг тодорхойлно.	2012
		5.4	Хүнсний хангамжийн тогтвортой, тэнцвэртэй,	

			аюулгүй байдлыг хангахад чиглэсэн үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ.	
		6.3, 6.5	Стратегийн хүнсний улирлын нөөц бүрдүүлэх, зарцуулах арга хэмжээг авч хэрэгжүүлнэ.	
22.	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай	Бүхэлдээ		2012
Тав.Жижиг, дунд үйлдвэрлэл, үйлчилгээ, хоршоо				
23.	Хоршооны тухай хууль	Бүхэлдээ		2020
24.	Жижиг, дунд үйлдвэр, үйлчилгээг дэмжих тухай хууль	Бүхэлдээ		2019
25.	Зээлийн батлан даалтын сангийн тухай хууль	9.1.4.	уламжлалт мал аж ахуйд тулгамдаж байгаа уур амьсгалын өөрчлөлтөөс шалтгаалсан сөрөг нөлөөллийг бууруулах зорилгоор Засгийн газраас баталсан хөтөлбөр, арга хэмжээний хүрээнд мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэх зорилгоор банк, санхүүгийн байгууллагаас зээл авахыг хүссэн боловч урьдчилгаа төлбөр болон барьцаа хөрөнгө нь хүрэлцэхгүй байгаа мал аж ахуйн үйлдвэрлэл эрхлэх хоршооны гишүүн малчинд урьдчилгаа, барьцаа хөрөнгийн 100 хүртэлх хувьд батлан даалт гаргах.	2012
26.	Гаалийн албан татвараас чөлөөлөх тухай	1 дүгээр зүйл	Оёмол, сүлжмэл бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэлийн зориулалтаар импортолж байгаа сэлбэг, түүхий эд, үндсэн болон туслах материалыг гаалийн албан татвараас чөлөөлсүгэй.	2005
Зургаа. Хяналт, шалгалт				
27.	Согтууруулах ундааны эргэлтэд хяналт тавих, архидан согтуурахтай тэмцэх тухай	7-13, 17-24, 29 дүгээр зүйл	Хязгаарлалт, хориглох, тавигдах шаардлага, үйлдвэрлэх, худалдан борлуулахтай холбогдсон харилцаа	2023
28.	Зөвшөөрлийн тухай	4.1.	Зөвшөөрөл хүсэгч, эзэмшигчид тавигдах нийтлэг шаардлага	2022
		6.2.	Зөвшөөрлийг хүчингүй болгох	
		9.1.6.	Энэ хуулийн хэрэгжилт болон зөвшөөрөл шинээр бий болгох, олгох үйл ажиллагаанд холбогдох санал, зөвлөмжийг гаргуулах зорилгоор тусгай	

			мэдлэг, мэргэшил шаардагдах асуудлаар туслалцаа үзүүлэх шинжээч, мэргэжилтнийг татан оролцуулж болно.	
29.	Ерөнхий боловсролын сургуулийн хоол, үйлдвэрлэл, үйлчилгээний тухай	4 дүгээр бүлэг	Сургуулийн хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хориглох зүйл, тавих хяналт	2019
30.	Баяжуулсан хүнсний тухай	11 дүгээр зүйл	Баяжуулсан хүнсэнд тавих төрийн хяналт	2018
31.	Стандартчилал, техникийн зохицуулалт, тохирлын үнэлгээний итгэмжлэлийн тухай	27.2.1	Стандарт, техникийн зохицуулалтад тогтоосон шаардлагын дагуу бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах	2017
32.	Нялх балчир хүүхдийн хүнсний тухай хууль	2 дугаар бүлэг	Зориулалтын бүтээгдэхүүний найрлага, сав баглаа боодол, шошгод тавих шаардлага, хориглох зүйл	2017
		18 дугаар зүйл	Хууль тогтоомжийн биелэлтэд хяналт тавих	
33.	Зөрчлийн тухай хууль	3 дугаар бүлэг	Салбарын хүрээнд	2017
34.	Эрүүл ахуйн тухай	7 дугаар зүйл	Үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд тавих эрүүл ахуйн шаардлага	2016
		8 дугаар зүйл	Түүхий эд, бараа, бүтээгдэхүүн, бодис, бэлдмэлд тавих эрүүл ахуйн шаардлага	
		11 дүгээр зүйл	Аймаг, сум, нийслэл, дүүргийн Засаг даргын эрх, үүрэг	
35.	Хүнсний бүтээгдэхүүний аюулгүй байдлыг хангах тухай	Бүхэлдээ		2012
36.	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай	18.1.	Химийн хорт болон аюултай бодисын тухай хууль тогтоомжийн хэрэгжилтэд байгаль орчны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, хяналт шалгалт хэрэгжүүлэх эрх бүхий	2006

			байгууллага хяналт тавина.	
37.	Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах тухай хууль	7 дугаар зүйл	Барааны талаар мэдээлэл авах хэрэглэгчийн эрх	2003
38.	Төрийн хяналт шалгалтын тухай хууль	Бүхэлдээ		2003
Долоо. Төсөв санхүү				
39.	Төсвийн тухай хууль	Бүхэлдээ		2011
40.	Шилэн дансны тухай хууль	Бүхэлдээ		2014
41.	Татварын ерөнхий хууль	Бүхэлдээ		2019
42.	Хувь хүний орлогын албан татварын тухай хууль	Бүхэлдээ		2019
43.	Нийгмийн даатгалын ерөнхий хууль	Бүхэлдээ		2023
44.	Нийгмийн даатгалын тухай хууль	Бүхэлдээ		2023
45.	Цахим гарын үсгийн тухай	2 дугаар бүлэг	Цахим гарын үсэг хэрэглэх	2021
Найм. Нийтлэг мөрдөгдөж буй хуулиуд				
46.	Шинжлэх ухаан, технологийн тухай	13.2.6.	Судалгаа хөгжүүлэлтийн ажлын үр дүнг үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд нэвтрүүлэхэд дэмжлэг үзүүлэх;	2024
47.	Мэргэжлийн нэгдсэн холбооны эрх зүйн байдлын тухай хууль	13 дугаар зүйл	Төрийн байгууллагатай хамтран ажиллах	2024
48.	Төрийн албан хаагчийн ёс зүйн тухай хууль	Бүхэлдээ		2022
49.	Нийтийн мэдээллийн ил тод байдлын	Бүхэлдээ		2021

	тухай хууль			
50.	Хүний хувийн мэдээлэл хамгаалах тухай хууль	Бүхэлдээ		2021
51.	Кибир аюулгүй байдлын тухай хууль	16 дугаар зүйл	Төрийн өмчит хуулийн этгээд	2021
52.	Хөдөлмөрийн тухай	Бүхэлдээ		2021
53.	Хүний эрх хамгаалагчийн эрх зүйн байдлын тухай	9 дүгээр зүйл	Нийтлэг үүрэг	2021
54.	Архив, албан хэрэг хөтлөлтийн тухай хууль	Бүхэлдээ		2020
55.	Засгийн газрын тусгай сангийн тухай хууль	5.3.5.	Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан	2019
		16 дугаар зүйл	Жижиг, дунд үйлдвэрийг хөгжүүлэх сан	
56.	Хуулийн этгээдийн улсын бүртгэлийн тухай	3 дугаар бүлэг	Хуулийн этгээдийн хувийн хэрэг	2018
57.	Гамшгаас хамгаалах тухай хууль	Бүхэлдээ		2017
58.	Инновацийн тухай хууль	2 дугаар бүлэг	Инновацийн үйл ажиллагааны удирдлага, төрийн байгууллагын бүрэн эрх	2012
59.	Нийтийн албанд нийтийн болон хувийн ашиг сонирхлыг зохицуулах, ашиг сонирхлын зөрчлөөс урьдчилан сэргийлэх тухай	Бүхэлдээ		2012
60.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай	Бүхэлдээ		2008

61.	Авлигын эсрэг хууль	Бүхэлдээ		2006
62.	Тамхины хяналтын тухай	5 дугаар зүйл	Тамхины хяналтын талаар төр, иргэн, хуулийн этгээдийн хүлээх нийтлэг үүрэг	2005
63.	Мал хулгайлах гэмт хэрэгтэй тэмцэх, урьдчилан сэргийлэх тухай	5 дугаар зүйл	Нутгийн өөрөө удирдах болон нутгийн захиргааны бүх шатны байгууллагын үүрэг	2004
64.	Монгол Улсын яамны эрх зүйн байдлын тухай	19 дүгээр зүйл	Нутгийн захиргааны байгууллагатай харилцах	2004
65.	Байгууллагын нууцын тухай хууль	Бүхэлдээ		1995
66.	Хөдөлмөрийн аюулгүй байдал, эрүүл ахуйн тухай олон улсын хөдөлмөрийн байгууллагын 155 дугаар конвенц	4 дүгээр хэсэг	Байгууллагын түвшинд хэрэгжүүлэх арга хэмжээ	2005
67.	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн тухай НҮБ-ын суурь конвенцын киотогийн протокол	2 дугаар зүйлийн III-т	Уур амьсгалын өөрчлөлтийн бодлоготой уялдуулан хөдөө аж ахуйн тогтвортой хөгжлийн хэлбэрүүдийг хөхиүлэн дэмжих,	1999
68.	Төрийн албаны тухай хууль	Бүхэлдээ		2017
69.	Засгийн газрын Агентлагийн эрх зүйн байдлын тухай хууль	Бүхэлдээ		2004